

ГРИБАН В. Г.,
професор кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки,
Заслужений працівник народної освіти України,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
доктор біологічних наук, професор
СКРИПЧЕНКО І. Т.,
завідувач кафедрою фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
(м. Дніпро)

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Hryban V. G. Skrypchenko I.T. Physical Education as one of the Main Means of Forming Law Enforcement Specialists.

Keywords: coordination training, coordination abilities, effectiveness of various means and methods.

Вдосконалення фізичних якостей та рухових навичок – серцевина фізичного тренування. Вирішальне значення для досягнення поставлених задач надається розробці та вдосконаленню методів спортивного тренування. Спортивне тренування – це спеціалізований педагогічний процес, направлений на підвищення як загальної фізичної працездатності людини, так і спеціальної, забезпечуючи високі досягнення у вибраному виді спорту. Велике інтерес в цьому аспекті викликає координаційне тренування.

У теорії і методикі спортивного тренування основна складовою координаційного тренування (КТ) розглядається перш за все ефективне формування та вдосконалення координаційних здібностей (КЗ)». Серед авторів [1-3] переважає стійка думка про те, що КТ є однією з найважливіших і невід’ємних частин комплексного навчально-тренувального процесу, але поряд з цим – найменш вивчене. У спортивній діяльності під КТ розуміють педагогічний процес, спрямований на формування КЗ як найважливіша передумова досягнення спортсменів у різних видах спорту. В системі ППФП студентів та курсантів до правоохоронної діяльності під координаційним тренуванням слід розуміти педагогічний процес, спрямованої на розвиток загальних, спеціальних і специфічних КЗ з метою розширення фонду рухових умінь і навичок.

В якості основних засобів (координаційних вправ) для розвитку КЗ застосовують різноманітні рухові дії:

- пов'язані з подоланням координаційних труднощів (вимагаючих прояви точності, швидкості, раціональності виконання складних рухових дій, а також винахідливості при виконанні цих дій в умовах, що змінюються);
- нові (незнайомі) для виконавця (навчання) технічні елементи);
- добре освоєні рухи, що потрібно виконувати в нових умовах або при зміні способу дії [3].

У координаційному тренуванні всі вправи діляться на загальні і спеціальні.

Загальні координаційні вправи:

- збагачують фонд життєво важливих навичок і умінь (нові вправи або варіанти вправ, рекомендовані в програмах для студентів і курсантів силових відомств);
- збільшують руховий досвід (одиначні та парні загальнорозвиваючі вправи без предметів і з предметами (м'ячами, палицями, скакалками, обручами і ін.);
- загальні елементи гімнастики та акробатики, вправи під час бігу, стрибків і метання, рухливих і спортивних ігор з високими вимогами до координації рухів;
- з переважною спрямованістю на окремі компоненти КЗ, що забезпечують оптимальне управління та регулювання рухових дій.

Спеціальні координаційні вправи обумовлені специфікою обраного виду діяльності:

- сприяють освоєнню і закріпленню умінь і навичок, технічних і тактичних дій;
- розвивають специфічні координаційні здібності до орієнтування в просторі, диференціювання параметрів руху, ритму та ін.;
- формують специфічні сприйняття (почуття часу, простору і ін.).

Загальні і спеціальні координаційні вправи потрібно чередувати і проводити у поєднанні з кондиційними, а також з техніко-тактичними завданнями. Дані комплекси необхідно проводити в ігровій і змагальній формі, яка є дієвим засобом формування певних координаційних здібностей.

Відповідно до принципу переважного впливу на розвиток КЗ тренувальні засоби поділяються на аналітичні (спрямовані переважно на розвиток окремих КЗ) і синтетичні (спрямовані на виховання двох і більше КЗ). Ефективність застосування різних засобів на формування координаційних здібностей залежить від застосування відповідних методів, які поділяються на:

- методи стандартно-повторних строго регламентованих вправ для розучування нових, досить складних координаційних рухових дій, оволодіти якими можна лише після ряду повторень у відносно стандартних умовах;
- методи варіативних вправ – основні методи розвитку КЗ. Виділяють методи строго регламентованого і не строго регламентованого варіювання. Зокрема, за ступенем вибіркості впливу на КЗ можна говорити про методи вибірково спрямованих вправ з впливом переважно на окремі КЗ і методи генералізованих вправ (з загальним впливом на дві і більше КЗ).

Перспективним методом, що робить істотний вплив на прояв КЗ, називають метод спрямованого сполучення, який направлений на поєднання координаційних і кондиційних здібностей, координаційних здібностей і техніки рухів, технічної та фізичної підготовки. З цією метою використовують метод ідеомоторного тренування, ігровий і змагальний методи [4].

Для розвитку спеціальних КЗ в сучасній практиці все ширше використовують спеціалізовані засоби, методи і методичні прийоми. Основне їх призначення полягає в тому, щоб забезпечити відповідні зорові сприйняття і уявлення, дати об'єктивну інформацію про параметри виконуваних рухових дій, сприяти вдосконаленню окремих параметрів рухів у процесі їх виконання та впливати на ті органи чуття, які приймають участь в управлінні і регулюванні рухів. До названих вище спеціалізованих засобів і методів відносяться:

- кіноциклографічні і відеомагнітофонні демонстрації, що дозволяють аналізувати техніку рухових дій;

- метод ідеомоторної вправи, що полягає в спробі уявного відтворення окремого руху або відтворення чітких рухових дій в цілому, або окремих характеристик вправи перед виконанням руху;

- засоби і методичні прийоми, що дозволяють виконувати вправи під звукове або світлове супроводження, відтворювати просторові, тимчасові і ритмічні характеристики рухів і сприймати їх візуально, на слух або тактильно тощо;

- прийоми і умови спрямованого відчуття руху, засновані на застосуванні спеціальних тренажерних пристроїв, які дозволяють відчути окремі елементи руху (просторові, динамічні, тимчасові або їх сукупність);

- деякі методи термінової інформації, засновані на використанні технічних пристроїв, засобів автоматично реєструючих параметри рухів і завчасно сигналізувати про порушення окремих з них.

Таким чином, основними засобами і методами координаційного тренування в процесі ППФП студентів, курсантів є загальні і спеціальні координаційні вправи, виконувані в стандартних і варіативних умовах з вибірково спрямованим впливом як на окремі, так і загальні координаційні здібності. При цьому більш перспективним є метод спрямованого поєднаного впливу основних компонентів ППФП: кондиційних і координаційних; координаційних і техніко-тактичних; техніко-тактичних і кондиційних [5].

Також слід зазначити, що оптимальний тренувальний ефект в розвитку тренуваності буде досягатися тоді, коли змінюється черговість вправ від заняття до заняття і підвищується їх складність.

Список використаних джерел:

1. Грибан В.Г., Мельников В.Л., Хрипко Л.В., Казначеев Д.Г. Фізичне виховання: підручник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 232 с.

2. Колумбет О. М. Розвиток координаційних здібностей молоді: монографія. К.: Освіта України, 2014. 420 с.

3. Чоботько М., Чоботько І., Счастливец В. Викориснання фітболів в спортивних іграх дзюдо. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Том VIII: діалог у розвитку науки та освіти / ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін–Ужгород–Київ–Херсон: Посвіт, 2020. С. 377.

4. Трішин К.О., Головка В.М. Роль спортивних ігор для вдосконалення координаційних здібностей курсантів ОДУВС МВС України. *Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць*, Одеса, / редкол. О.І. Форостя та ін. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. С. 114-117.

5. Савчук П. К., Шестерова Л. Є. Розвиток координаційних здібностей під час навчально–тренувальних занять зі СФП правоохоронців МВС України. *Олімпійський спорт, фізическая культура, здоровье нации в современных условиях*. 2012. С. 330.

ГРИБАН В. Г.,
*професор кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки,
Заслужений працівник народної освіти України,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
доктор біологічних наук, професор
(Україна)*

МЕЛЬНИКОВ В. Л.,
*доцент кафедри природно-наукових дисциплін,
Західно-Казахстанський інноваційно-технологічний університет,
кандидат біологічних наук, доцент
(Казахстан)*

ВИМОГИ ДО ФАХІВЦЯ ТА ПРИНЦИПИ, НА ЯКИХ ГРУНТУЄТЬСЯ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Hryban V.G. Melnikov V.L. Expert requirements and principles on which physical education is based.

Keywords: principles, physical education.

Фахівець фізичного виховання повинен знати і вміти застосовувати на практиці:

- норми раціонального рухового режиму осіб усіх категорій;
- медико-біологічне обґрунтування використання засобів і методів фізичного виховання;
- педагогічні і медичні методи контролю за процесом фізичного виховання і фізичної підготовки;
- механізми розвитку фізичних якостей і формування рухових навичок;
- особливості проведення занять фізичною культурою з особами різного віку, статі, соціального стану, фізичного розвитку тощо;